

AL MEER DAN 40 JAAR EEN KUNST OP ZICH

MUZIEK
LITERATUUR
TONEEL
BEELDENDE KUNST

KUNST AAN DE DIJK KORTENHOEF

DELTA PIANO TRIO

Programma en toelichting
Donderdag 20 november 2025 – 20:15 uur

Romantiek en Expressionisme

Gerard Spronk - viool
Nuala McKenna - cello
Vera Kooper - piano

György Kurtág (1926)

Varga Bálint Ligatúrāja

Bedřich Smetana
(1824-1884)

Pianotrio no. 1 in G-klein, Op. 15
Moderato assai. Più animato
Allegro, ma non agitato
Finale. Presto

Pauze

Johannes Brahms
(1822-1897)

Pianotrio no. 1 in B-groot, Op. 8
Allegro con brio
Scherzo. Allegro molto
Adagio
Finale. Allegro

Delta Piano Trio — biografie

“Just like the best performances of this work (Dvorak) that I’ve heard, this performance has emotional depth, perfect ensemble, brilliant transitions. I give the Delta Piano Trio high praise for this performance. They’ve earned it!”

“The Delta Piano Trio is a bright-eyed and talented ensemble of young musicians. I am delighted that they bring their gifts to my music with such passion and mature understanding.”
— Lera Auerbach

“Die Interpretation dieses Werkes durch das Delta Piano Trio kennzeichnete eine Durchdringung, wie man sie nur selten im Konzertsaal hört. In allen Parametern perfekt aufeinander abgestimmt, nach allen Extremen greifend, um die hier in Noten gefasste Tragik in ihrer ganzen Bandbreite fühlen zu lassen, musizierten sie hinreißend und konfrontierten die Zuhörer ohne Rücksicht mit dieser Schmerz überladenen Musik.”

Review of the Davos Festival on Klassik.com

Het Delta Piano Trio werd in 2013 in Salzburg opgericht door violist Gerard Spronk, celliste Irene Enzlin en pianiste Vera Kooper; sinds april 2024 neemt Nuala McKenna de cellopartij voor haar rekening waarmee een nieuw hoofdstuk in de carrière van het trio is ingeluid.

Het trio staat bekend om zijn intense, oprechte speelstijl en de vanzelfsprekende eenheid waarmee drie sterke persoonlijkheden samensmelten tot één muzikale stem.

Het ensemble kiest een persoonlijk en avontuurlijk repertoire, waarin uiteenlopende stijlen samenkomen en het volledige spectrum van de pianotrioliteratuur wordt omarmd. Het trio heeft een hechte band met de Russisch-Amerikaanse componiste Lera Auerbach, van wie zij regelmatig werken uitvoeren.

In 2021 ontving het Delta Piano Trio de prestigieuze Kersjesprijs, de jury zei het volgende: *“De warme, weelderige klank, de perfecte balans en het meeslepende spel van het Delta Pianotrio hebben ons overrompeld.”*

Het trio won meerdere eerste prijzen op internationale concoursen en treedt op in heel Europa, Rusland, Israël, Azië en de Verenigde Staten, in zalen als het Concertgebouw Amsterdam, het National Center for the Performing Arts (Beijing), St John’s Smith Square (Londen) en het Jerusalem Music Center.

Het ensemble bracht drie zeer lovend ontvangen cd’s uit bij Naxos, Odradek Records en Challenge Classics. Recente hoogtepunten zijn samenwerkingen met altvioliste Nobuko Imai, een nieuw opgedragen werk van Valentin Villard, Beethovens Tripelconcert met Kammerorchester Basel en een residency tijdens het West Cork Chamber Music Festival.

Het Delta Piano Trio geeft regelmatig masterclasses en coacht graag jongere ensembles. De drie musici voltooiden hun studies in Salzburg, Parijs en Basel bij Wolfgang Redik (Weens Pianotrio), Rainer Schmidt (Hagenkwartet), Anton Kernjak en bij Trio Wanderer.

[YouTube-Channel Compris Artist Management: Delta Piano Trio](#)
www.deltapianotrio.com

Toelichting:

Het Delta Piano Trio combineert pianotrio’s van Kurtág (post-avant-garde concentratie, emoties samengeperst in fracties van tijd en klank) met Smetana (laatomantische expressie op haar meest persoonlijke en directe manier, rouwmuziek als dagboek) en Brahms (van Sturm-und-Drang naar gecontroleerde, architectonische perfectie; emoties in een klassieke vorm gegoten) en verbindt daarmee de romantiek met het modernisme.

György Kurtág – Varga Bálint Ligaturája voor pianotrio (2007)

Hij wordt beschouwd als een van de belangrijkste nog levende componisten: de Hongaarse componist en pianist György Kurtág (1926), die volgend jaar zijn 100ste verjaardag viert. Hij staat bekend om zijn extreem geconcentreerde en pure miniaturen, waarin hij met weinig noten een wereld aan emotie en betekenis oproept. In zijn muziek is niets overbodig, hij schrijft geen muzikaal proza maar poëzie in klank. Zijn idioom is modernistisch en vertoont verwantschap met componisten als Schönberg, Webern en Ligeti, maar zijn muziek is tegelijkertijd intiem, kwetsbaar en diep menselijk. Dat maakt zijn muziek toegankelijk. Kurtág, die jarenlang doceerde aan de Ferenc Liszt Academie in Boedapest, wordt dan ook wel gezien als een mentor voor componisten, iemand die laat zien hoe je met minimale middelen maximale zeggingskracht kan bereiken. Geen 'noise', maar helderheid en integere betekenis. Hij schreef geen grote symfonieën, maar zijn miniaturen, pianostukjes, strijkkwartetdelen en zijn meesterwerk Kafka-Fragmente gelden als ijkpunten van de 20e/21e-eeuwse kamermuziek. Kurtág wordt gezien als de laatste vertegenwoordiger van de Hongaarse modernistische traditie. Hij werd beroemd door werken als Játékok, Kafka-Fragmenten, het Hommage à R. Sch. en talloze kleine stukken voor verschillende bezettingen. Hij publiceerde nooit iets waar hij niet volledig achter stond. Door eindeloos slijpen, wegen en doordenken werd hij de meester van het detail. Absolute eerlijkheid is dan ook zijn meest indrukwekkende eigenschap.

Dit werk, dat Kurtág zelf zag als een van zijn beste composities, werd geschreven in 2007 voor viool, cello en piano (vaak 'pianino met super sordino' – een extreem gedempte klank). De titel betekent zoiets als: 'De ligatuur van Bálint Varga' – een hommage aan de Hongaarse muziekjournalist Bálint András Varga, die veel over Kurtág heeft geschreven en hem geïnterviewd heeft. Kurtág eerde zijn vriend met uiterst geconcentreerde, miniaturistische muziek: weinig noten, maar elke noot 'weegt' als een hele zin. In dit stuk klinken grote stiltes en fragmenten – de muziek lijkt soms uit losse gebaren te bestaan, kleine kreetjes en flarden herinnering, gegoten in een hele zachte, intieme klank – door de zwaar gedempte piano wordt het trio bijna een soort kamerfluisteren.

'Ligaturája' is ook muzikaal op te vatten: lijnen die aan elkaar geknoopt worden, stemmen die elkaar overlappen en verbonden worden. Hoewel het stuk kort is (ongeveer 6–8 minuten), voelt het als een miniatuur-drama. Het begint met een fragiel, bijna stamelend gebaar; kleine intervallen, schijnbaar geïsoleerde noten, alsof de spelers tastend zoeken naar een gemeenschappelijke stem. In het met middelste deel volgen meer geconcentreerde uitbarstingen: korte forte-accenten, klankclustertjes in de piano, strijkers met scherpe articulatie of fluweelzachte flageoletten. De lijnen van viool en cello kunnen extreem dicht op elkaar zitten, alsof ze één gezamenlijke 'ligatuur' vormen. Aan het slot keert Kurtág terug naar een soort verstilling: de muziek lost op, komt tot rust in een zwevend interval, een laatste ademtocht. De drie instrumenten beantwoorden elkaar met kleine fragmenten, als in een intiem gesprek. De dynamiek, van bijna onhoorbaar tot korte schrijnende accenten, is daarbij van wezenlijk belang.

Bedřich Smetana – Pianotrio nr. 1 in g-klein, op. 15

Smetana componeerde zijn Eerste pianotrio in 1855, in de periode na de dood van Smetana's vierjarige dochter Bedřiška, die stierf aan roodvonk. De componist zei dat het trio een poging was om met dit verlies in het reine te komen. Zo ontstond een diep autobiografisch werk, dat verwantschap vertoont met zijn latere, beroemde strijkkwartet '*Uit mijn leven*'. Het eerste deel, Moderato assai in g-klein, opent met een dramatische vioolsolo: een dalende, chromatische lijn met sterk geaccentueerde ritmen. Dat solo-motief bepaalt de tragische toon

van het hele werk. De piano neemt het thema fortissimo over; de energie bouwt zich op tot een bijna symfonische heftigheid. Een tweede thema – meestal eerst in de cello – is zachter en klaaglijker, als een soort persoonlijk afscheidslied. Het deel is opgezet in een vrij ruime sonatevorm, maar met Smetana's eigen dramatische retoriek: grote contrasten, plotselinge tempowisselingen en heftige unisono-passages. Zo geeft de componist uiting aan zijn rouw en woede, in heftige emotionele uitbarstingen, afgewisseld met momentjes van herinnering en tederheid. Het tweede deel, Allegro, ma non agitato, is een soort scherzo met twee trio's, die Smetana zelf Alternativo I en Alternativo II noemde. Het hoofdthema heeft een dansachtig, soms bijna ironisch karakter: snelle beweging, lichtvoetig maar met scherpe accenten – alsof vrolijke herinneringen voortdurend ondermijnd worden. Alternativo I is overwegend lyrisch, zacht, met vloeiende frasen – dit deel voelt als een tedere terugblik. Alternativo II is meer zwaar en 'labouré', met gepuncteerde ritmen; hier hoor je al de schaduw van de begrafenismarselementen van de finale. Herinneringen aan kinderlijke speelsheid, worden telkens doorschoten met pijn. Het derde deel, Finale. Presto, begint met een rollercoaster-presto, motorisch en onrustig. Een deel van het thematisch materiaal stamt uit een eerdere Pianosonate in g-klein van Smetana. Binnen het deel wordt het tempo onderbroken door een begrafenismars, waarin vooral de cello een plechtige, rouwende melodie voordraagt. Daarna volgt een meer gepassioneerd, vocaal aandoend middendeel en vervolgens keert het Presto terug. Opmerkelijk is dat het werk uiteindelijk eindigt in G-groot – niet als goedkope troost, maar als bitter-verheven aanvaarding. Emotioneel gezien is dit misschien één van de meest directe, 'naakte' pianotrio's uit de romantiek, weinig gereserveerd maar barstensvol pure emotie.

Johannes Brahms – Pianotrio nr. 1 in B-groot, op. 8 (1889-versie)

Oorspronkelijk componeerde Brahms zijn Eerste pianotrio in 1854, toen hij pas 20 jaar was. Het stuk werd gepubliceerd in 1854 en voor het eerst gespeeld in 1855. Maar in de zomer van 1889 herschreef Brahms het trio ingrijpend: hij sprak zelf van een 'Neue Ausgabe'. Deze latere versie werd in 1890 in Boedapest uitgevoerd en in 1891 gepubliceerd. Je zou de uiteindelijke versie kunnen opvatten als een soort dialoog tussen jonge en rijpe Brahms. Het eerste deel, Allegro con brio (B-groot), is opgezet als een klassieke sonatevorm, met een typisch Brahmsiaanse breedheid. Het openingsthema is lang, zangerig en vloeit bijna ononderbroken door. De cello presenteert het hoofdthema, met de piano als fundament en de viool die versieringen aanbrengt. Er zijn veel unisono passages, waardoor de klank krachtig en compact wordt. In de gereviseerde versie heeft Brahms vooral de doorwerking en de structuur strakker gemaakt: de muziek waaiert minder romantisch uit, met meer innerlijke logica. Ondanks de rijke harmonieën blijft de sfeer aan het begin overwegend licht en open, maar er zijn ook donkere schaduwen, vooral in de overgang naar de doorwerking. Het tweede deel, Scherzo: Allegro molto (b-klein), klinkt donker en gespannen, met scherpe ritmes en een bijna orkestraal forte. Het trio-gedeelte staat in D-groot en is lichter, cantabile, maar toch energiek. De terugkeer van het scherzo geeft het deel een bezeten, stormachtige afsluiting. Het derde deel, Adagio (B-groot/ e-klein tinten), is een van die typische, innige Brahms-adagio's: contemplatief, met lange melodieën en subtiele verzadigde harmonieën. De sfeer is melancholiek en ingetogen en straalt diepe rust uit. De Finale begint grimmig, met motorische, rusteloze figuren en een thematiek die tussen B-groot en b-klein laveert. Uiteindelijk overwint B-groot in een krachtige, niet triomfantelijk luidruchtige afsluiting.

Met dank aan Wenneke Savenije